

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 636/2014-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. októbra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti FANTÁZIA Kereskedelmi Kft, Szent István krt. 18, Budapešť, Maďarská republika, zastúpenej advokátom JUDr. Milanom Valašikom, Advokátska kancelária VALAŠIK & PARTNERS, s. r. o., 29. augusta 5, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 144 ods. 1, ako aj čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 7 Co 22/2012 z 19. septembra 2012 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 87/2013 z 25. februára 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti FANTÁZIA Kereskedelmi Kft o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. mája 2014 doručená sťažnosť spoločnosti FANTÁZIA Kereskedelmi Kft, Szent István krt. 18,

Budapešť, Maďarská republika (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 144 ods. 1, ako aj čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej aj „krajský súd“) sp. zn. 7 Co 22/2012 z 19. septembra 2012 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej ako „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 87/2013 z 25. februára 2014.

Sťažovateľka v exekučnom konaní v procesnom postavení oprávnenej sa návrhom podaným v zmysle dikcie ustanovenia § 103 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov domáhala na Okresnom súde Žilina zaplata sumy, na ktorú by mala nárok, ak by banka – odporca postupovala správne v súlade s Exekučným poriadkom tak, ako jej to ukladajú príslušné zákonné ustanovenia.

V úvode sťažnosti v záujme objasnenia skutkových okolností prípadu sťažovateľka v krátkosti sumarizuje doterajší priebeh konania, v zmysle ktorého:

„Rozsudkom Okresného súdu Žilina z 30. októbra 2007 č. k. 4C 92/04 bol odporca - DEXIA Banka Slovensko, a.s. zaviazaný uhradiť sťažovateľke sumu 22 286 195,30 Sk s úrokom z omeškania 16,5 % ročne od 22.10. 2002 až do zaplata.

Krajský súd v Žiline rozsudkom sp. zn. 6Co/139/2008 zo dňa 8. októbra rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrh sťažovateľky v celom rozsahu zamietol.

Sťažovateľka podala dovolanie. Najvyšší súd ako súd dovolací rozsudkom sp. zn. 5Cdo 65/2009 zo dňa 24. marca 2010 dovolanie zamietol.

Sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť. Ústavný súd nálezom I. ÚS 255/2010 zo dňa 30. júna 2011 rozsudok dovolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Ústavný súd skonštatoval porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Najvyšší súd ako súd dovolací, viazaný právnym názorom ústavného súdu, uznesením sp. zn. 5Cdo 218/2011 zo dňa 4. januára 2012 zrušil rozsudok Krajského súdu v Žiline z 8. októbra 2008, sp. zn. 6Co 139/2008 a vec vrátil na ďalšie konanie.“

Ako ďalej uvádza, napadnutým rozsudkom sp. zn. 7 Co 22/2012 z 19. septembra 2012 krajský súd „rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bola odporcovi uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 22 286 195,30 Sk potvrdil, vo výroku, ktorým bola odporcovi uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľovi úroky z omeškania 16,5 % ročne zo sumy 22 286 195,30 Sk od 22.10. 2002 do zaplattenia, zamietol“, pričom najvyšší súd po podaní dovolania zo strany sťažovateľky následne rozsudkom sp. zn. 5 Cdo 87/2013 z 25. februára 2014 predmetné dovolanie sťažovateľky zamietol.

Sťažovateľka je toho názoru, že napadnutými rozhodnutiami krajského súdu sp. zn. 7 Co 22/2012 z 19. septembra 2012 a najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 87/2013 z 25. februára 2014 bolo svojvoľne porušené jej právo domáhať sa pred všeobecnými súdmi zákonným a spravodlivým postupom formou poddĺžnickej žaloby zaplattenia sumy 22 286 195,30 Sk s príslušenstvom.

Protiústavnosť rozhodnutí krajského súdu, ako i najvyššieho súdu vidí sťažovateľka v tom, že „... odporca bol povinný dňa 22.10.2002 vyplatiť sťažovateľke sumu 22 286 195,30 Sk. ... Odporca túto povinnosť - vyplatiť uvedenú sumu nesplnil. K vyplateniu prišlo 1. 10. 2012, teda takmer po desiatich rokoch. Sťažovateľka desať rokov nemohla disponovať, nakladať, použiť, investovať peňažné prostriedky, pretože odporca si nesplnil svoju zákonnú povinnosť. Z využitia prostriedkov bola sťažovateľka protiprávne vylúčená a to až na takmer desať rokov (od 22.10.2002 do 1.10.2012). Napriek uvedenej okolnosti Najvyšší súd nepriznal sťažovateľke právo na zaplattenie úroku z omeškania.“.

Sťažovateľka je toho názoru, že:

«Právny názor najvyššieho súdu má za dôsledok, že na odporcu a jemu podobné subjekty nebude právo vyvíjať žiaden donucovací tlak, pokiaľ sa desať rokov budú vyhýbať plneniu svojich peňažných záväzkov. Pri takomto posúdení veci sa nemožno čudovať odporcovi, že svoj peňažný záväzok riadne a včas nesplnil. Oddaľovaním plnenia totiž nič nestráca, výška jeho peňažného záväzku je stále rovnaká, aj po desiatich rokoch. Nemá žiadnu motiváciu zaplatiť peňažný záväzok riadne a včas, hoci porušil právnu povinnosť

zakotvenú zákonom. Pokiaľ právo nemá žiadne nástroje na vynútenie riadneho a včasného plnenia, tak ochrana práv sťažovateľky je iluzórna a neefektívna...

Najvyšší súd tak vôbec nerozlišuje medzi prípadom, kedy by odporca zaplatil riadne a včas - dňa 22.10.2002 a medzi prípadom, kedy sa odporca desať rokov plateniu peňažného záväzku vyhýbal. Odporca peňažný záväzok splnil až dňa 1.10.2012. Pre najvyšší súd je v oboch prípadoch rozsah povinnosti odporcu rovnaký...

Pokiaľ Najvyšší súd priznáva oprávnenému zákonné splnomocnenie vlastným menom vymáhať pohľadávku, je v rozpore s elementárnou spravodlivosťou, aby takéto splnomocnenie nezahrňalo aj právo požadovať zákonný úrok z omeškania. Nakoniec, zákonný úrok sa aplikuje práve tam, kde absentuje úrok zmluvný. Rovnako tak ako zákon dáva zákonné splnomocnenie oprávnenému na vymáhanie pohľadávky, pretože absentuje zmluvné postúpenie pohľadávky z dlžníka na oprávneného.

Argumentácia Najvyššieho súdu je založená na tom, že medzi oprávneným a povinným nevznikol hmotnoprávny vzťah a preto nie je možné vo vzájomnom vzťahu uplatniť právo na zaplatenie úroku z omeškania. Takýto záver je nesprávny...

Účinky interpretácie a aplikácie ustanovení § 95 až 99 Exekučného poriadku, predovšetkým však § 103 Exekučného poriadku zo strany Najvyššieho súdu rozhodnutím sp. zn. 5Cdo 87/2013 zo dňa 25. februára 2014 sú nezlučiteľné s ústavou a dohovorom, pretože zbavujú sťažovateľku čo i len teoretickej možnosti úspešne vymôcť svoje právo včas. Bez donucovacieho prvku v podobe úroku z omeškania totiž odporca nemá žiadnu motiváciu a dôvod rešpektovať Exekučný príkaz a previesť prostriedky exekútorovi. Naopak, rozhodnutie Najvyššieho súdu poskytuje odporcovi zámienku oddialiť splnenie exekučného príkazu aj o 10 rokov, ako sa tomu stalo v sťažovateľkinom prípade. Tým, že odporca neplatí úrok z omeškania, tak ho toto „zdržanie“ nič v peňažnom vyjadrení nestálo. Máme zato, že čas je dôležitou okolnosťou, ktorá tiež má význam v procese vymáhateľnosti práva. Právne predpisy musia byť interpretované tak, aby poskytli veriteľovi efektívny (a teda včasný) spôsob vymáhania dlhu. A to je možné iba vtedy, keď neplnenie exekučných príkazov exekútorov zo strany bánk bude sankcionované úrokmi z omeškania.

Sťažovateľ je presvedčený, že právne normy, konkrétne ustanovenia Exekučného poriadku (najmä § 103) Najvyšší súd vykladal ústavne neprijateľným spôsobom, vždy v neprospech oprávneného z exekúcie.

Pri svojom výklade najvyšší súd nezohľadnil, že cieľom prijatia Exekučného poriadku bolo zlepšiť a zabezpečiť vymáhateľnosť práva. Tento cieľ vyplýva priamo z dôvodovej správy k zákonu. Jedná sa o cieľ, pre ktorý bol zákon prijatý a ktorý mal zabezpečiť vymáhateľnosť práv veriteľov, ktoré sú zakotvené v Ústave Slovenskej republiky.»

V závere sťažnosti sťažovateľka rozporuje judikatúru, ktorú označil najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, a s poukazom na vyššie uvedené skutočnosti navrhuje, aby:

„... Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces podľa 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj právo vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky boli porušené rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 87/2013 zo dňa 25. februára 2014 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 7Co 22/2012 zo dňa 19. septembra 2012.

Zároveň sťažovateľka navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 87/2013 zo dňa 25. februára 2014, ako aj rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 7Co 22/2012 zo dňa 19. septembra 2012 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 16/04, I. ÚS 27/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, IV. ÚS 55/05, I. ÚS 158/05, I. ÚS 213/05, IV. ÚS 288/05).

V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, ktorý znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom.

Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

V súlade so zásadou subsidiarity právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov.

V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či existujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľka sa v posudzovanom súdnom konaní domáhala zaplatenia sumy 22 286 195,30 Sk s úrokom z omeškania formou poddĺžnickej žaloby v zmysle ustanovenia § 103 Exekučného poriadku. Namietala rozsudok krajského súdu sp. zn. 7 Co 22/2013 z 19. septembra 2012, ktorý síce potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom výroku, ktorým bola banke – odporcovi uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 22 286 195,30 Sk, avšak rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bola banke – odporcovi uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľke úroky z omeškania vo výške 16,5 % ročne zo sumy 22 286 195,30 Sk od 22. októbra 2002 do zaplatenia, zmenil tak, že v tejto časti návrh sťažovateľky zamietol.

Sťažovateľka rovnako namietala i rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 87/2013 z 25. februára 2014, ktorým najvyšší súd dovolanie navrhovateľky zamietol.

Základom posúdenia nárokov sťažovateľky v namietanom súdnom konaní bolo posúdenie otázky, či je banka v dôsledku zákonne správne uplatneného postupu sťažovateľky v zmysle ustanovenia § 103 Exekučného poriadku (t. j. v dôsledku podanej poddĺžnickej žaloby) povinnou sťažovateľke (v prípade, ak sa banka sama ako poddĺžník dostane do omeškania) zaplatiť len peňažnú sumu, na ktorú by sťažovateľka mala právo, ak by banka postupovala správne, respektíve či je banka povinná v dôsledku tohto pochybenia sťažovateľke zaplatiť spolu s peňažnou sumou i úroky z omeškania.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 7 Co 22/2012 z 19. septembra 2012 (ktorým rozsudok Okresného súdu Žilina č. k. 4 C 92/2004-351 z 30. októbra 2007 v napadnutom výroku, ktorým bola odporcovi uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 22 286 195,30 Sk, potvrdil a vo výroku, ktorým bola odporcovi uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľovi úroky z omeškania vo výške 16,5 % ročne zo sumy 22 286 195,30 Sk od 22. októbra 2002 do zaplataenia, zmenil tak, že v tejto časti návrh navrhovateľa zamietol) a najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 5 Cdo 87/2013 z 25. februára 2014 (ktorým zamietol dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu z 19. septembra 2012) dospeli k právnomu záveru, že prikázaním pohľadávky v rámci exekučného konania nedochádza z hľadiska hmotného práva k zmene v osobe veriteľa, keď povinnosť poddĺžníka – odporcu platiť priamo oprávnenému – navrhovateľovi má svoj základ v procesnom práve a je výrazom núteného výkonu práva, ktorým sa zasahuje do hmotnoprávneho vzťahu povinného a poddĺžníka. Pokiaľ poddĺžník nevyplatí oprávnenému riadne a včas pohľadávku, je oprávnený zákonom splnomocnený vlastným menom túto pohľadávku vymáhať. Takzvaná poddĺžnicia žaloba, ktorú môže podať oprávnený, vychádza z procesnej aktívnej legitimácie oprávneného, a teda oprávnený je vo vzťahu k pohľadávke, ktorá má byť od poddĺžníka vymáhaná, procesne oprávnený na to, aby plnenie, ktoré takýmto spôsobom od poddĺžníka získal, použil na uspokojenie svojej vlastnej pohľadávky.

Dovolací súd zároveň v zhode s právnym názorom súdu odvolacieho poznamenal, že navrhovateľ uplatňoval úroky z omeškania z dôvodu, že odporca porušil povinnosť riadne a včas mu uhradiť žalovanú istinu a netvrdil a ani nepreukazoval, že by príslušenstvo istiny, ktoré si uplatňoval, bolo súčasťou pohľadávky, ktorú mal navrhovateľ voči spoločnosti

Apis, a.s., Turčianske Teplice, ako svojmu dlžníkovi, teda že by bolo súčasťou pohľadávky, ktorá bola predmetom nariadenej exekúcie príkazom pohľadávky z účtu v banke.

Sťažovateľka v odôvodnení sťažnosti s týmto právnym záverom nesúhlasila a argumentovala, prečo právny záver súdov považuje za ústavne nekonformný.

Podľa sťažovateľky rozsudkom krajského súdu sp. zn. 7 Co 22/2012 z 19. septembra 2012, ako aj rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 87/2013 z 25. februára 2014 došlo k porušeniu ňou označených základných práv (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 144 ods. 1, ako aj čl. 20 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru).

Ústavný súd konštatuje, že preskúmanie napadnutého rozsudku krajského súdu sp. zn. 7 Co 22/2012 z 19. septembra 2012 bolo v rámci dovolacieho konania v právomoci najvyššieho súdu, preto ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť v časti smerujúcej proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 7 Co 22/2012 z 19. septembra 2012 odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

Z ústavnoprávneho hľadiska môže byť relevantným len preskúmanie rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 87/2013 z 25. februára 2014.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil.

Ústavný súd sa pri výkone svojej funkcie podľa ústavy zameriava na kontrolu zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie vnútroštátnych právnych predpisov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a slobodách.

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a zároveň tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Prvoradou úlohou ústavného súdu je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („iura novit curia“). Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (mutatis mutandis napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). V právomoci ústavného súdu je iba preskúmanie právneho názoru všeobecného súdu z hľadiska dodržania ústavných princípov, čo však neznamená aj oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov všeobecných súdov.

Na posúdenie ústavnosti rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 87/2013 z 25. februára 2014 považoval ústavný súd za podstatné zistiť, či spôsob, ktorým najvyšší súd zdôvodnil svoje rozhodnutie, resp. svoje stanovisko o zákonnosti rozhodnutia krajského súdu je ústavne konformné. Inými slovami, úlohou ústavného súdu bolo zistiť, či spôsob výkladu príslušných zákonných ustanovení a aplikovaných právnych predpisov, ktorými najvyšší súd zdôvodnil svoje rozhodnutie, vzhľadom na zistený skutkový stav, nie je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu aplikovaných právnych úprav.

Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd preskúmal rozsudok krajského súdu sp. zn. 7 Co 22/2012 z 19. septembra 2012 v rozsahu, v akom bolo proti nemu prípustné

dovolanie (týmto rozsahom korešpondujú aj dovolacie dôvody sťažovateľky), a vysporiadal sa s dovolacími dôvodmi, keď dospel k tomuto záveru:

„Rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti dal podľa právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky odpoveď na všetky právne relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany - navrhovateľom uplatneného nároku na zaplatenie úrokov z omeškania vo výške 16,5 % ročne zo sumy 22 286 195,30 Sk (739 766,16 €) od 22. októbra 2002 do zaplatenia. Rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto časti nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože odvolací súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam. Nie je preto dôvodná námietka dovolateľa, ktorý považoval jeho právne závery za nezrozumiteľné.

Nie je možné sa stotožniť ani s námietku dovolateľa spočívajúcu v tom, že odvolací súd neriešil najdôležitejšiu otázku t. j. aké sú práva veriteľa pokiaľ poddlžník odmietne rešpektovať príkaz exekútora a sám poddlžník sa dostane do omeškania voči veriteľovi. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia v dovolaní napadnutej časti v potrebnej miere charakterizoval právny vzťah účastníkov konania. Dospel k záveru, že prikázaním pohľadávky, v rámci exekučného konania nedochádza z hľadiska hmotného práva k zmene v osobe veriteľa, keď povinnosť poddlžníka (odporcu) platiť priamo oprávnenému (navrhovateľovi) má svoj základ v procesnom práve a je výrazom núteného výkonu práva, ktorým sa zasahuje do hmotnoprávneho vzťahu povinného a poddlžníka. Pokiaľ poddlžník nevyplatí oprávnenému riadne a včas pohľadávku, je oprávnený zákonom splnomocnený vlastným menom túto pohľadávku vymáhať. Takzvaná poddlžnícka žaloba, ktorú môže podať oprávnený, vychádza z procesnej aktívnej legitímácie oprávneného. Oprávnený je vo vzťahu k pohľadávke, ktorá má byť od poddlžníka vymáhaná, procesne oprávnený k tomu, aby plnenie, ktoré takýmto spôsobom od poddlžníka získal, použil na uspokojenie svojej vlastnej pohľadávky. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia správne poukázal aj na to, že navrhovateľ uplatňoval úroky z omeškania z dôvodu, že odporca porušil povinnosť riadne a včas mu uhradiť žalovanú istinu. Netvrdil, ani nepreukazoval, že by príslušenstvo istiny, ktoré si uplatňoval, bolo súčasťou pohľadávky, ktorú mala spoločnosť A... voči odporcovi ako svojmu dlžníkovi, teda, že by boli súčasťou pohľadávky, ktorá bola predmetom nariadenej exekúcie prikázaním pohľadávky z účtu v banke.

Dovolací súd preto dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. tak z formálneho, ako aj z obsahového hľadiska, a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojoľný). Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia, jednotlivé časti odôvodnenia a ich obsahová (materiálna) náplň zakladá v súhrne jeho zrozumiteľnosť i všeobecnú interpretačnú presvedčivosť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na tú skutočnosť, že poddĺžníckou žalobou možno za splnenia zákonných predpokladov uplatňovať len istinu s príslušenstvom a to v rozsahu, v akom bola špecifikovaná v príkaze na začatie exekúcie príkazaním pohľadávky z účtu v banke v zmysle § 64 v spojení s § 94 a nasl. Exekučného poriadku. Nie je však možné v rámci tohto vzťahu uplatňovať úroky z omeškania, ktoré neboli predmetom exekučného konania, tak ako to uplatňoval v konaní navrhovateľ.

V súlade so závermi odvolacieho súdu je dovolací súd toho právneho názoru, že v rámci tohto špecifického procesnoprávneho vzťahu navrhovateľa ako oprávneného a odporcu (ako peňažného ústavu - banky), ktorý si neplnil svoje povinnosti, vyplývajúce mu z Exekučného poriadku, nie je možné riešiť ďalší vzťah navrhovateľ (oprávneného z exekučného titulu) a peňažného ústavu (banky), ako dlžníka povinného, ktorý sa so svojim plnením dostal do omeškania. Tu je potrebné opakovane uviesť, že predmetom poddĺžníckej žaloby môže byť pohľadávka oprávneného s príslušenstvom len v rozsahu nariadenej exekúcie príkazaním pohľadávky z účtu v banke v zmysle § 95 a nasledujúcich Exekučného poriadku. ...

Najvyšší súd preto dospel k záveru, že právne posúdenie veci odvolacím súdom v dovolaní napadnutej časti je vecne správne. S jeho závermi, ktoré nevybočili z medzí hľadísk stanovených zákonom, a ktoré sú aj v súlade s pravidlami logického usudzovania, sa Najvyšší súd Slovenskej republiky v celom rozsahu stotožňuje a v podrobnostiach odkazuje na jeho správne dôvody, vedúce k zmene rozsudku prvého stupňa a k zamietnutiu uplatnených úrokov z omeškania, ktoré neboli predmetom exekučného konania.“

V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne

nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd pri preskúmaní rozsudku najvyššieho súdu dospel k záveru, že najvyšší súd sa primerane vysporiadal s argumentáciou sťažovateľky, správne ustálil skutkový stav veci a relevantné zákonné ustanovenia aplikoval spôsobom, ktorý neodporuje ich zneniu, účelu ani označeným článkom ústavy. Nezistil žiadne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné tento rozsudok označiť za nezlučiteľný s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou ustanovenými princípmi súdneho rozhodovania (čl. 144 ods. 1 ústavy).

Z uvedeného dôvodu podľa názoru ústavného súdu nejestvuje ani príčinná súvislosť medzi označenými právami sťažovateľky a postupom najvyššieho súdu pri rozhodovaní v danej veci, ktorá by umožňovala vysloviť záver o porušení sťažovateľkou označených práv. Skutočnosť, že sťažovateľka sa nestotožňuje s právnym názorom najvyššieho súdu, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti uvedeného rozhodnutia.

O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel alebo význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03), pričom v konkrétnych okolnostiach danej veci sa tak podľa názoru ústavného súdu nestalo.

Z hľadiska posúdenia ústavnosti všeobecnými súdmi aplikovaného právneho záveru ústavný súd zdôrazňuje, že najvyšší súd svoj právny záver náležite a kompaktné odôvodnil a sťažovateľkou uvedená argumentácia v jej sťažnosti nebola spôsobilá vyvolať pochybnosť o tomto odôvodnení z ústavného hľadiska.

Nad rámec uvedeného ústavný súd konštatuje, že hoci ustanovenie § 103 Exekučného poriadku umožňuje oprávnenému účastníkovi konania domáhať sa na súde v sporovom konaní zaplata sumy, na ktorú by mal právo, keby banka postupovala správne v súlade s ustanoveniami § 85, § 86 ods. 3 a § 97 až 99 Exekučného poriadku (a to

aj vtedy, keď už na účte povinného nie je dostatok prostriedkov), ide o objektívnu zodpovednosť banky, nevyžadujúcu si zavinenie a vyvodzujúcu sa len z procesného predpisu. Petit žaloby znie výlučne na zaplatenie peňažnej sumy, pričom úroky z omeškania žalovať nemožno, pretože na tento nárok oprávnený nemá žiadnu aktívnu legitímáciu vyplývajúcu mu zo zákona. Aktívna legitímácia oprávneného je totiž produktom výlučne len práva procesného a žiadnym spôsobom nezasahuje do hmotnoprávneho vzťahu medzi povinným a bankou.

Ústavný súd po oboznámení sa s judikatúrou súdov, ktorú označil najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, v závere poznamenáva, že hoci tá je podložená inými skutkovými okolnosťami a podáva výklad právnych otázok bez bližších súvislostí s prerokúvanou vecou, jej citácia v odôvodnení napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu nemala vplyv na zákonnosť a správnosť napadnutého rozsudku.

Keďže s ohľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu z 25. februára 2014 nemá žiadnu vecnú súvislosť s tvrdeným porušením označených práv sťažovateľky, odmietol jej sťažnosť v časti smerujúcej proti rozsudku najvyššieho súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom ako zjavne neopodstatnenú.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá v celom rozsahu, ústavný súd o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2014